

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Beatriz Agirregomezkorta Zelaiaran

*Pasaia,
Gipuzkoa
(1926-2022)*

Aurkibidea

Biografia

Guraso biak mutrikuarrak zituen, lan kontuengatik Pasai Donibanera bizitzera joandakoak; aitzak Andonaegi tailerrean egiten zuen lan, arotz moduan, eta amak bajurako itsasontzietako sareak konpontzen zituen. 9 senidetan laugarrena zen Beatriz, eta amona eta osaba bat ere beraiekin bizi ziren. Gerra garaian Beatrizek 10 urte zituen: lehenengo Getariara eta handik Mutrikura joan ziren ihesi, eta urtebete inguru egin zuten Donibanera itzuli gabe. Aita Ondarretan eta Gasteizen egon zen preso eta bitartean ama ospitalean izan zuten, gaixo. Beatriz hamaika lanetan ibilia da: ama zaintzeaz aparte, udako hilabetetan Miarritzera joaten zen umezain, PYSBEn ere ibili zen lanean eta baita bordatzen eta galtzerdiak konpontzen ere. Elkarrizketan ilobetako bat zegoen (ahizpa zaharrenaren alaba, Gemma).

Zintak

PAS-049

- **Proiektua:** Sanjuandarren Oroimena
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2020-02-27
- **Iraupena:** 78 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Gurasoak mutrikuarrak

- **Erref:** PAS-049/005
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:03:17. **Bukatu:** 00:05:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gurasoak mutrikuarrak zituen. Ezkondu ostean etorri ziren Donibanera, lanarengatik: aitak Andonegi tailerrean egiten zuen lan arotz moduan, San Pedron. Ama saregilea izan zen. Gurasoen senideak ere etorri ziren, pixkanaka, lan gehiago zegoelako Pasaian Mutrikun baino.

2. Zazpi urterekin eskolara

- **Erref:** PAS-049/006
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:05:18. **Bukatu:** 00:08:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Umetako oroitzapenak: kalean ibiltzen ziren asko. Zazpi urterekin hasi zen eskola publikoan, eta ez zekien gaztelaniaz. Mojengana ere joaten ziren umetan, jolastera. Ez zitzaion eskola gustatzen. Maistra erdaldunak zituzten. Gurasoak ere ez ziren oso ondo moldatzen erdaraz.

3. Mutilak eta neskak aparte, eskolan

- **Erref:** PAS-049/007
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:08:38. **Bukatu:** 00:10:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan euskaraz eginez gero ez zuen arazorik izan. Neskak eta mutilak aparte egoten ziren. Jolastorduan sokasaltoan eta pelotan ibiltzen ziren.

4. Umetako lanak

- **Erref:** PAS-049/008
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:10:40. **Bukatu:** 00:13:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Koskortzen zirenean, etxean lagundu behar izaten zuten. Lurra eta arropa garbitzen zituen. Bonantza gaineko labaderoa. Kaldera buru gainean hartuta ibiltzen ziren. Chimbo eta Lagarto xaboiak. Kantari ibiltzen ziren labaderoan. Txanda hartu beharra zegoen, garbitzeko.

5. Labaderoan arropa garbitzen eta kantari

- **Erref:** PAS-049/009
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:13:31. **Bukatu:** 00:16:46

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Irratian entzundako abestiak ikasten zituzten. Ramonita emakume handi bat zen, eta hark kaxa bat ipintzen zion askara iristeko, labaderoan. Etxean jartzen zituzten zintzilik, balkoian. Behin gogoan du "al verde" ipini zituztela maindireak, zelaian.

6. Ikatza eta egurra sukalderako

- **Erref:** PAS-049/010
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:16:46. **Bukatu:** 00:18:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Sukaldean ikatza eta egurra erabiltzen zuten, ekonomikan. Aitak ekartzen zuen ikatza; sare batekin batzen zuen ikatza baporeek botatakoa, Trintxerpen. Mendira joaten ziren egur bila.

7. Almejatara, arrozarentzat

- **Erref:** PAS-049/011
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:18:35. **Bukatu:** 00:21:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Ez ziren arroketa joaten, baina almejatara bai, amak arroza egiten zuenean. Casa Nicolasa pare horretara, itsasbeheran. 9 lagun ziren etxean. Berehala igartzen zuten almejak non zeuden, eta aitzur txiki batekin ateratzen zituzten. Kamonila bila, Gaztelura.

8. Enrike Arzak medikua

- **Erref:** PAS-049/014
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:22:39. **Bukatu:** 00:24:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Don Enrike Arzak zen orduko medikua. Harekin jaio ziren denak. Mezetara joaten zen lehenengo. 9 senide ziren, eta 13 bizi ziren etxean. Ohe batean 3 eta 4 lagun lotan.

9. Bizimodua "txoil desderdin" orain

- **Erref:** PAS-049/015
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:24:58. **Bukatu:** 00:27:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

Bera laugarrena da, eta senideak zaintzea ere egokitu zitzaion. Orduan ez zegoen aurrerapenik. Lurrezko botilak eramaten zituzten ohera, berotzeko. "Orain txoil desberdin da". Ama arduratzen zen umeen aldeez. Gerra garaian Mutrikura joan ziren, eta han mojekin ibili zen eskolan. Bueltan eskolan hasi zen berriz, baina ez zuen gustuko.

10. Gerra hasi zenean, Mutrikura

- **Erref:** PAS-049/016
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:27:25. **Bukatu:** 00:30:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra hasi zenean 10 urte zituen. Getariara joan ziren itsasoz. Gero berriro joan ziren, baina Mutrikura. Izeba baten etxera. Nazionalen balek leihoan jotzen zuten.

11. Nazionalak Mutrikura sartu zirenean

- **Erref:** PAS-049/017
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 00:30:42. **Bukatu:** 00:34:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Ama komentura eraman zuten, ume jaioberriarekin, gau erdian. Osaba batek bi gudari eraman zituen etxera. Anaiari falanjisten txapela ipini zioten, eta ama haserre.

12. Donibaneko Batzokia

- **Erref:** PAS-049/018
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:34:13. **Bukatu:** 00:37:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

Familia abertzalea zen. Donibaneko batzokira joaten ziren. Dantzan ikasten zuten: pospolinak. Bera ez zen plazan dantza egitera iritsi. Antzezlan politikak egiten zituzten bertako aktoreek. Ama 'emakumetakoa' zen (Emakume Batzakoa).

13. Aita Ondarretako kartzelan

- **Erref:** PAS-049/019
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:37:56. **Bukatu:** 00:40:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Aita kartzelan egon zen. Ez zekiten non zegoen. Txalupan egin zuten ihes Mutrikutik, eta harrapatu egin zituzten. Ondarretako kartzelan zegoela jakin zuten. Bisitan joanda ahizpari "hable en cristiano" esan zioten.

14. Aita kartzelan eta ama ospitalean

- **Erref:** PAS-049/020
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:40:18. **Bukatu:** 00:43:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Aita eta osaba kartzelan zeuden bitartean Donibanen zeuden beraiek. Familia batek asko lagundu zien. Amak flebistis zuen eta oso gaizki egon zen, ospitalean. Amonarekin zeuden beraiek. Ahizpa zaharrenak 16-17 urte zituen, eta neskame joan zen Bilbora.

15. Gerran fusilatuak

- **Erref:** PAS-049/021
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:43:22. **Bukatu:** 00:44:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

San Pedroko bikarioa hil zuten, gerra hasieran, baina ez daki nola gertatu zen. San Juanen gutxienez bi fusilatu zituzten.

16. Errazionamendua

- **Erref:** PAS-049/022
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:44:22. **Bukatu:** 00:46:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Errazionamendua ematen zieten Mutrikun. Donibanen ere bazegoen, baina janaria ematen zegoenak ez zien eman nahi. Aita lehengo lekuan hasi zen lanean, bueltan: Andonaegi arotzerian. Euskararen egoera gerraostean: berak ez du jazarpenik gogoratzen.

17. Garai bateko arropak eta oinetakoak

- **Erref:** PAS-049/023
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:46:53. **Bukatu:** 00:49:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Ez zuten arropa asko izaten. Playerak eta alpargatak zituzten. Igandetan dotoreago beti. Prakak jantzen noiz hasi zen: Suitzara joan zenean.

18. Miarritzera umezain, udatan

- **Erref:** PAS-049/024
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:49:11. **Bukatu:** 00:51:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Amari laguntzen egon zen etxean, urte askoan, baina halako batean lanean hastea erabaki zuen: Miarritzera joan zen umezain, udan. Gehiago ordaintzen zuten hemen baino.

19. Sareak egiten PYSBEn

- **Erref:** PAS-049/025
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:51:42. **Bukatu:** 00:54:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:

Donibanen etxeak garbitzen ere ibili zen, eta PYSBEn ere bai, sarea egiten. 12-13 lagun zebiltzan saregile, gizon zein emakume. Sareak nola egiten diren azaltzen du. Amak erakutsi zion etxean, sare txikiarekin.

20. PYSBE eta MEIPI

- **Erref:** PAS-049/026
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:54:41. **Bukatu:** 00:56:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

PYSBeri eta MEIPIri buruz hitz egiten du.

21. Arrainik ez zitzaien falta

- **Erref:** PAS-049/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:56:07. **Bukatu:** 00:57:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Itsasoa » Arrantza motak » Kostaldeko arrantza

Laburpena:

Bajurako ontziak plaza inguruan egoten ziren, hamar bat. Arrainik ez zitzaien falta: osaba bat zuten itsasoan ibiltzen zena, eta aita ere arrantzara joaten zen, goizean goiz, lanera joan aurretik.

22. Plazan dantzan

- **Erref:** PAS-049/028
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:57:40. **Bukatu:** 00:58:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Igandetan txistulariak izaten ziren, plazan, jaiero. Gramola jarri zuten gero, eta dantza egiten zuten. Dantza lotua libre zen.

23. Mendira sagarrak harrapatzera eta esne bila Bordaundira

- **Erref:** PAS-049/029
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:58:58. **Bukatu:** 01:01:56

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Zinerik ez zen orduan. Mendira sagarrak lapurtzera joaten ziren. Gaztelutxon hartutako errege-sagarrak bueltarazi zizkion behin amak. Esne bila mojetara joaten ziren, Bordaundi baserrira.

24. Aitak baratza Errotetan

- **Erref:** PAS-049/030
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 01:01:56. **Bukatu:** 01:03:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Aitak baratza zeukan Errotetan. Babarruna jaten zuten asko, garbantzua ere bai... Antxoa debalde ematen zuten.

25. Donibaneko festak

- **Erref:** PAS-049/031
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:03:35. **Bukatu:** 01:04:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Sanjuanak eta santioak. Festa politak egiten zituzten sanjuanen, manolaz jantzita. Zezenak izaten ziren. Batzuetan uretara erortzen zen; abestia aipatzen du.

26. Ez zuen igerian ikasi

- **Erref:** PAS-049/032
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 01:04:54. **Bukatu:** 01:07:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Beatrizek ez zuen igerian ikasi. Salto egin zuen behin, eta uretatik atera behar izan zuten. Bainujantzirik ez zuten. Errekara ere joaten ziren. Behin kamioiarekin joan zen.

27. Santiotan, karrozetan manolak

- **Erref:** PAS-049/034
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:08:08. **Bukatu:** 01:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Santiotan karrozak izaten ziren, eta manolak abanikuekin. Gabonetan jaiotza prestatzen zuten plazan. Olentzero.

28. Umea jaiotzean, oilaskoak eta boladoak opari

- **Erref:** PAS-049/036
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:09:55. **Bukatu:** 01:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Umea jaiotzen zenean, bisitan joatea normala zen, baina ez zen meriendarik egiten. Oilaskoa eta 'boladoak' eramaten zituzten.

29. Bordatzen eta galtzerdiak pasaratzen

- **Erref:** PAS-049/037
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 01:11:38. **Bukatu:** 01:14:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Ez zen ezkondu. Bordatzen ikasi zuen, eta kanporako bordatzen zuen. Galtzerdiak pasaratzen ere ibili zen, arrautza formako bola batekin, eta puntua jasotzen.

30. Dotrina inportantea zen

- **Erref:** PAS-049/039
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 01:15:01. **Bukatu:** 01:16:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Dotrina euskaraz ikasi zuen, apaiz batekin. Etxean ere erakusten zien amak. Lehen jaunartzea 7-8 urterekin egin zuen.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com